

című, a mult számban megbírált könyv rendeltetését megvilágító soroknak:

1. Ez a versgyűjtemény nem csupán a «faló és a tanya» népének készült, mint a bíráló hiszi, hanem az intelligens rétegeknek is, amelyek közé a népkönyvtárakból szintén el fog jutni. Egyrésze könyváruis forgalomba is kerül s itt is az értelmiségre számítunk.

2. Az anyagbeosztás látszólagos aránytalanságát az magyarázza, hogy a klasszikus költők, mint Csokonai, Vörösmarty, Petőfi, Arany, a maguk egészében bekerülnek a népkönyvtárakba. Nem volt tehát reá szükség, hogy a gyűjteményben aránytalanul nagy helyet juttassunk számukra. Ellenben a II. kötet költőit túnyomólag csak az Anthológia képviseli, mert összes műveik részint nem elég jelentékenyek arra, hogy fölvéssenek, részint egészükben nem szolgálják a népművelés ügyét. Ezért juttattunk számukra több helyet, illetve az Arany utáni költészetnek egész kötetet. De másrészt a közönség nagy része is számos újabbkori költőt, még inkább költeményt, ez alkalommal fog először megismerni, míg a régiéknél inkább csak felfrissítésükről van szó.

3. A legrégebbi költészetet igen méréskelten adtuk, csak a legjobb darabokra szorítkozva. Az újonnan felfedezett s még alig ismert Ó magyar Mária siralom közlésével pedig költészetünk hét évszázados multját akartuk dokumentálni. Nem hisszük, hogy e büszkélkedés e helyütt is ne volna jogos.

4. Ami a költemények kiválogatását illeti: ahány olvasó, annyi kíváncsi. Föelvünk az volt, hogy amit felvettünk, arra valóban érdemes is legyen.

Kiváló tisztelettel: *Zlinszky Aladár, Váthó László.*

Cselőtei Lajos dr. : Görgey. Egy íves kis füzetkében Görgey Artúr igazi arcképet megadni nagyon nehéz, de nem lehetetlen feladat. Cselőtei ezt a képet végső mondatába összefoglalva így adja: «A Duna-völgyből Attila a pántromanizmust, Árpád a pánszlavizmust, Görgey a pángermanizmust verte ki.» E nagy hivatás teljesítéséhez pedig nem volt meg minden jellembeli kelteke, Cselőtei csak «a körülmények által predestinált akarattal deduktív-másodrendű zseni»-nek látja a magyar szabadságharc fővezérét. A mai, diktatóroktól nyugsgó világban érdekesen világlítja meg a szerző a *félénk diktátort*, ki nem merne akarni, hogy a detroni-

zálás után az államfő állandóan ő, Görgey legyen». Meg kellett volna alkotnia a jelent s a jelenből a jövőt, Isaszeg és Nagysarló után «megvolt az objektív lehetősége az Attilák, Árpádok Magyarországnak» megalkotására, de nem tette. Diktátorrá lett «szubaltern» életszemlélettel. Ez mindenre a magyarázat.

Ezen a részen, a diktátóri jellemvonások hiányainak feszegetésénél érdekes Cselőtei füzete, kár, hogy mélyebben bele nem megy a diktátor lélektanának vizsgálatába s összehasonlító példákat nem ad a modern diktátorok cselekedeteiből. Valójában itt kellett volna megmarkolnia az igazi feladatot. A diktátor Görgey figyelemkeltőbb, mint az «áruló» Görgey s a mai ember a Görgey—Kossuth-ügyet többé nem a mult század kicsinyes szemrehányó szempontjából nézi; a látóhatárok kinyíltak a világháborúval.

Cselőtei füzetének tartalmi része sokat szenved a formaitól. Jól kuszált némethasú mondatainak ugyancsak neki kell feküdni, ha meg akarjuk érteni őket. Hol tanulhatta ezt a nyakatekert stílust a szerző? Ime egy rövid mondata: «Görgey több után se más-ként nem törekedett, mint amennyit megbírt s amiként azt megbírta.»

Az ilyenféléken aztán igazán túl kell lennie mindenkinek, aki Magyarországon tollat vesz a kezébe: «Szükséges rossz volt ez az expediens, de ad hoc célszerű». Vagy: «Ez a deduktív beállítás bizonyos mértékig passzív világlításba állít egy vezetőt, akinek magának kell inductive hatnia». K.

Zarándokút a Szenthelyekre. Irta: **Révay József.** Bpest, 1929. (A Franklin Társulat kiadása.) Azok, akik racionalista gondolkozással, a szószálhasogatók száraz érveivel veszik kezükbe ezt a könyvet, bizonyosan sok helyen találnak benne kivételt. De, akik az Újtestamentum olvasásával magukévá tették Dosztojevszky igazát, hogy: egyszerű alázattal kell szívbe fogadni a szeretet és szenvedés csodáját, azok meghatva forgatják majd.

Vaskos, szép kiállítású könyv, sok rajzzal és néhány igen szép színyomattal. Első részében lépten-nyomon ó- és újtestamentumi idézetekkel vezet, teleshövi legendákkal, melyeket már a kéto utókor rajongása költött Krisztus élete és a Szentföld színes, forró levegőjű tájképei köré. Az író meghatódik, amint tolla alatt egymás után hajtának